

Іванюк Богдан Михайлович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра ННПП Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чижов Денис Анатолійович,
професор кафедри конституційного
права ННПП НАВС, доктор
юридичних наук, доцент

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ПРИКЛАДІ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНИ

Права людини є основою будь-якого демократичного суспільства. Вони визначають рівень його розвитку і гуманності. Німеччина є демократичною і правовою державою. В Основному Законі Німеччини встановлені основні права і свободи людини. Так, в Конституції ФРН закріплено, що людська гідність є недоторканною і завданням всіх органів державної влади є її повага і захист. В Конституції також закріплена рівність всіх перед законом, право на вільний розвиток особистості, допоки це не порушує прав інших або порушує конституційний лад чи моральні засади суспільства, право кожної людини на життя і фізичну цілісність, принцип непорушності свободи особи, встановлюється принцип рівності чоловіків і жінок та обов'язок держави сприяти реалізації рівних прав жінок і чоловіків. Основним Законом також встановлено, що порушення прав особи можливе лише на підставі закону. Конституцією встановлені й інші права, такі як свобода релігії, слова, друку і ще ряд подібних прав і свобод.

Суди є важливими органами в захисті прав і свобод людини і громадянина. Розділ IX Основного Закону присвячений судовій владі. Згідно зі статтею 92, судову владу здійснюють суди, а саме Федеральний Конституційний Суд, федеральні суди, а також суди Земель.

За статтею 93 Конституції Федеральний Конституційний Суд уповноважений тлумачити Основний Закон в разі виникнення спорів щодо обсягу повноважень вищого федерального органу або інших сторін. Він також вирішує спори щодо сумісності закону з Основним Законом або сумісності закону землі з федеральним законом за поданням Федерального уряду, уряду Землі або $\frac{1}{4}$ від депутатів Бундестагу, а також вирішує спори щодо повноважень Федерації і Земель, інші спори стосовно публічного права між Федерацією і Землями, між різними Землями, або в межах однієї Землі. Будь-яка особа може звернутись до Федерального Конституційного Суду, якщо вона вважає, що публічною владою були порушені такі її права, як право чинити опір особі, яка посягає на конституційний лад в разі відсутності іншого засобу правового захисту, якщо порушено принцип рівності політичних прав і обов'язків для кожного громадянина, або якщо інші права особи

були порушені. Муніципалітети або їхні асоціації також мають право на конституційну скаргу на підставі порушення їхнього права на самоврядування. Асоціації, які на виборах Бундестагу не визнаються політичними партіями, також мають право на конституційну скаргу. Суддів до Федерального Конституційного Суду призначають порівну Бундестаг і Бундесрат, при цьому враховуючи принцип політичної нейтральності (стаття 94).

Існують також Федеральний Суд Правосуддя, Федеральний Адміністративний Суд, Федеральний Фіскальний Суд, Федеральний Трудовий Суд і Федеральний Соціальний Суд як вищі суди з різними предметними юрисдикціями. Судді до таких судів обираються уповноваженим Федеральним Міністром і комітетом відбору суддів, який складається з уповноважених міністрів Земель і рівної кількості членів, обраних Бундестагом. Для забезпечення одноманітності рішень створюється Спільна Палата вищих судів. Можуть також створюватись федеральні суди з іншими предметними юрисдикціями, такими як федеральний суд з права промислової власності, федеральні військові кримінальні суди, суди з дисциплінарного провадження щодо осіб, які перебувають на федеральній державній службі. За згодою Бундесрату, федеральним законом може бути встановлено, що суди Земель будуть мати федеральну юрисдикцію з кримінального провадження в справах геноциду, злочинів проти людства, воєнних злочинів, державної безпеки (стаття 95, 96) [1]. Федеральні Землі беруть пряму участь у доборі на посаду суддів Федерального Конституційного Суду, а також Федеральних вищих судів. Статтею 102 забороняється смертна кара, а стаття 103 визначає, що кожна особа має право на розгляд справи відповідно до закону, а також встановлює, що закон не має зворотної сили і що особа не може бути двічі покарана за один злочин. Обмеження волі особи може відбуватись лише на підставі закону і лише відповідно до процедури, яку він передбачає. Особи, які перебувають під вартою, не можуть бути піддані жорсткому поводженню. Лише суддя виносить рішення про допустимість або продовження позбавлення волі. Якщо позбавлення волі не ґрунтується на рішенні суду, судове рішення має бути отримане без затримки. Після закінчення строку арешту поліція не може тримати особу під вартою. Особа, яка затримана у зв'язку з підозрою у вчиненні нею злочину, постає перед судом не пізніше наступного дня після арешту. Суддя повідомляє особі причини арешту і дає особі можливість заявити про заперечення. Після цього суддя негайно видає ордер на арешт і в ньому зазначає причини арешту або розпоряджається про звільнення особи (стаття 104) [1].

18 серпня 2006 року в Німеччині набув чинності Закон про рівне ставлення. Цей закон встановлює заборону дискримінації за ознаками расового чи етнічного походження, статі, віри або релігії, віку та за іншими ознаками в трудовій сфері. Він визначає, що дискримінація є неприпустимою в умовах доступу до залежної зайнятості чи самозайнятості, в тому числі дискримінація в критеріях відбору і умовах прийому на роботу, включаючи просування по службі. Відповідно до цього закону, дискримінація також неприпустима в умовах найму і праці, що включає в себе оплату праці та причини звільнення. Кожна особа повинна мати доступ до всіх

видів і рівнів професійної орієнтації, професійного навчання, підвищення кваліфікації і перепідготовки, включаючи досвід практичної роботи. Також не припускається дискримінація щодо членства чи участі в організації працівників або роботодавців чи будь-якій іншій організації, включаючи пільги, що надаються такими організаціями. Забороняється дискримінація і в таких сферах як соціальний захист, що включає соціальне забезпечення і охорону здоров'я, а також в освітній сфері. За цим законом в доступі і постачанні товарів і наданні послуг, які є доступними для громадськості, також не може бути дискримінації.

Закон про рівне ставлення містить в собі такі терміни, як пряма та непряма дискримінація, домагання, сексуальні домагання, а також вказівка дискримінувати особу за будь-якою ознакою. Пряма дискримінація цим законом визначається як менш прихильне ставлення до однієї людини у порівнянні зі ставленням до іншої людини, або можливе менш прихильне ставлення в аналогічній ситуації. Непряма дискримінація – це критерій, положення або практика, які на перший погляд здаються нейтральними, націлені на ставлення людей в особливо не вигідне становище порівняно з іншими людьми за будь-якою ознакою, якщо це не положення, критерій чи практика, які об'єктивно виправдані законною метою, а засоби досягнення цієї мети є необхідними і відповідними. Домагання – це вид дискримінації, за якого небажана поведінка у зв'язку з будь-якою з підстав має метою або наслідком порушення гідності особи та створення залякуючого, ворожого, принизливого або образливого середовища. Сексуальне домагання – дискримінація, небажана поведінка сексуального характеру, що включає небажані статеві акти та прохання здійснення статевих актів, фізичний контакт сексуального характеру, коментарі сексуального характеру, які мають метою або наслідком приниження гідності особи, зокрема, якщо це створює залякуюче, вороже, принизливе або образливе середовище. Вказівка дискримінувати особу за будь-якою ознакою – вид дискримінації, за якого особа доручає працівнику взяти участь у поведінці, яка дискримінує або може дискримінувати іншого працівника.

В цьому законі зазначено, що працівники не мають зазнавати дискримінації за будь-якою ознакою. Але при цьому цей закон зазначає, що різниця в поведженні за будь-якою підставою не є дискримінацією, якщо через характер конкретної професійної діяльності або контексту, в якому вони здійснюються, такі підстави становлять справжню і визначальну професійну потребу за умови, що мета є законною і вимога є пропорційною. Різниця у ставленні на підставі релігії чи переконань до працівників релігійної громади, прилеглих до неї закладів незалежно від організаційно-правової форми не є дискримінацією, якщо такі підстави є виправданою професійною вимогою для конкретної релігії чи віри [2].

Окрім національних засобів захисту прав і свобод людини і громадянина в Німеччині є також міжнародні засоби захисту. Німеччина є державою-підписантом Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Ця Конвенція визнає право людини на життя, забороняє катування, рабство і примусову працю. Нею також встановлюється, що закон не має зворотної сили, закріплюється свобода думки, совісті і релігії, свобода вираження поглядів, а також інші права і свободи.

За цією Конвенцією створюється Європейський суд з прав людини. Кількість суддів в ньому відповідає кількості Високих Договірних Сторін, тобто кількості держав-членів Ради Європи, які підписали цю Конвенцію. Кожна Висока Договірна Сторона пропонує трьох кандидатів, з яких Парламентською Асамблеєю обираються судді. Судді обираються на 9 років і не можуть бути переобрані. Справа може розглядатись суддею одноособово, комітетами у складі трьох суддів, Палатами у складі семи суддів і Великою Палатою у складі сімнадцяти суддів [3]. До Європейського суду з прав людини звертаються коли права, зазначені в Конвенції, були порушені.

Бюро демократії, прав людини та трудових справ при Державному департаменті США видало Доповідь про дотримання прав людини в Німеччині в 2023 році. В доповіді зазначалось, що уряд вживає заходів для розслідування та притягнення винних посадових осіб до відповідальності за порушення прав людини. Бюро не виявило повідомлень про вчинення урядом або його членами свавільних, позасудових вбивств. Не було також повідомлень про зникнення, до якого причетний уряд чи урядові органи. Не було також виявлено достовірних повідомлень про тортури, інше жорстоке, нелюдське чи принизливе ставлення чи покарання, а також інші аналогічні зловживання, до яких причетний уряд. Проте деякі правозахисні групи стверджують, що органи влади не провели ефективного розслідування звинувачень в жорстокому поводженні з боку представників поліції. Щодо умов у в'язницях і слідчих ізоляторах не було зафіксовано значних порушень прав. Те саме можна сказати і про арешти та затримання. Органам влади потрібен був ордер, виданий судом, для арешту осіб. Основний Закон зобов'язував правоохоронні органи доставляти підозрюваних до суду до кінця наступного після арешту дня. Судді були зобов'язані повідомити підозрюваних про причини затримання та надати їм можливість висунути заперечення. Тоді суди мали або видати ордер на арешт із зазначенням підстав для продовження тримання особи під вартою або винести розпорядження про звільнення особи від тримання під вартою. В затриманих було право на адвоката за їхнім власним вибором. В разі фінансової потреби затриманого держава надавала адвоката за державний кошт. Затримані могли отримати послуги адвоката в будь-який час, а перед початком допиту органи влади повинні були повідомити підозрюваних про їхнє право на правничу допомогу. Влада також в основному поважала свободу зібрань, якщо учасники не були озброєні. Загалом доповідь підмічає, що з 2022 на 2023 рік права людини не зазнали значних змін [4].

Проте, як і в будь-якій іншій державі, в Німеччині є проблеми з дотриманням прав людини. Так, в доповіді підкреслювалося, що впродовж 2023 року в ФРН були виявленні достовірні повідомлення про злочини, такі як злочини, що включають насилля проти членів етнічних чи релігійних меншин, таких як мусульмани. Також були виявленні повідомлення про злочини, що стосуються антисемітизму, а також злочини, які стосуються насилля чи погроз насилля проти представників секс меншин [4]. Але державні органи постійно вживають заходів, щоб запобігти порушенню прав людини і притягнути винних до відповідальності, розробляють

нормативні акти для покращення механізму захисту прав і свобод людини і громадянина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>
2. Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz. https://de.wikipedia.org/wiki/Allgemeines_Gleichbehandlungsgesetz
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. Country Reports on Human Rights Practices: Germany. 2023. <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/germany>

Калінін Володимир Володимирович,
здобувач вищої освіти магістра ННІПП
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сьох Катерина Ярославівна
завідувач кафедри конституційного права
та прав людини НАВС,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ: ПРИМУСОВА ДЕПОРТАЦІЯ, РУСИФІКАЦІЯ ТА ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Окуповані території України стали епіцентром масштабних порушень прав людини, серед яких позасудові страти, катування, примусова депортація та обмеження основних свобод. Порушення прав людини на окупованих територіях порушують норми міжнародного гуманітарного права, зокрема Женевських конвенцій 1949 року.

Дії окупаційної адміністрації спрямовані на повне викорінення української ідентичності через примусову русифікацію та денаціоналізацію. Масові викрадення та насильство щодо мирного населення є ключовими елементами залякування. Окуповані території стали місцем системних катувань цивільного населення та військовополонених. Наприклад, у місті Буча після звільнення були знайдені масові поховання зі слідами тортур. Подібні злочини грубо порушують статтю 3 Женевських конвенцій, яка забороняє жорстоке поводження із цивільними та військовополоненими.

Російська окупаційна влада також здійснює масову депортацію українців. Десятки дітей були незаконно вивезені з окупованих територій. Можна сказати що